

20.1.1. Индустириалци и търговци

Едни от първите бивши индустриалци, които попадат под контрола на Държавна сигурност, са:

- Тодор Стоянов, който никога не е членувал в политически партии, е с лична активна разработка „Брада“, с агенти „Соня“ и „Сава“, защото е приятел с вражески обекти;

- Иванаки Симеонов е разработван (ЛАР „Аферист“) заради вражески изказвания пред агент „Вълко“;

- Димитър Иванов Стоянов, който работи като бояджия в бояджийска работилница, е разработван (ЛАР „Химик“) с помощта на агентите „Колев“ и „Вълко“ заради вражески изказвания;

- Асен Петров Симеонов, въпреки че няма вражеска дейност, не е членувал в политически партии и „се занимава изключително с лозето си“, се „сдобива“ с лична активна разработка „Лозар“, по която работи информатор „Лоза“;

- Димитър Йотов Дилов, който не се е занимавал с политическа дейност и работи като бояджия, е разработван по ЛАР „Железар“ с агенти „Колев“ и „Вълко“.

През 1954 г. в град Плевен 102 бивши индустриалци и търговци са сред вражеския контингент на БКП. От тях съдени от „народния съд“ са двама, 20 души са въдворявани в ТВО, а други 14 са съдени за незаконно забогатяване⁹⁶⁴. В населените места на Плевенски окръг под контрола на ДС са още 209 бивши индустриалци и търговци⁹⁶⁵.

През 1956 г. и 1957 г. ДС активизира дейността си по отношение на бившите хора⁹⁶⁶. Агент „Жарков“ следи Любен Банков – бивш собственик на мебелна фабрика, и Пенчо Петровски – бивш собственик на частна зъболекарска работилница; агент „Надежда“ и агент „Дойчо“ следят бившия търговец на платове на едро Васил Стефанов Василев.

Под контрола на ДС са също и:

⁹⁶⁴ АКРДОПБГДСРСБНА – Пл, ф. 3, оп. 1а, а.е. 155-156, т. 8, отчетен доклад за агентурно-оперативната работа по линия „бивши търговци и индустриалци“ за времето от 1.01. до 31.12.1954 г. в Плевен.

⁹⁶⁵ Пак там, л. 5. От тях 15 души работят като технически лица или чиновници; 23-ма са общи работници и хамали; лозари и частни стопани са 45 души; частни занаятчии и търговци – 18; пенсионери са шестима, 59 души са безработни и др.

⁹⁶⁶ АКРДОПБГДСРСБНА – Пл, ф. 1, оп. 1, а.е. 19, отчетен доклад за състоянието на агентурно-оперативната работа по линия „бивши капиталисти“ на отделение ДС при Градско управление на МВР – Плевен за 1956 г.

– Васил Съев Василев – бивш собственик на керамична фабрика в Ловеч; Цанко Паничерски – бивш собственик на мебелна работилница в Ловеч; Иван Минков Вълчев – бивш собственик на дървопреработвателни предприятия в Троян⁹⁶⁷;

– бившите търговци Христо Харалампиев Балабанов (ОНД „Зебра“), защото изпраща писма със съмнителен текст и в миналото е членувал в Демократическия сговор; Атанас Самоковлиев от Свищов и Пенчо Бамбов от Угърчин; бившият собственик на фабрика „Българска бота“ Марин Илиев Минков, който е следен от агент „Колев“, и фабрикантът Михаил Стойковски, който е под контрола на агент „Фердо“⁹⁶⁸.

Индустриалецът Лалю Метев

Лалю Метев (1885, Габрово – 1957, София) е един от най-заможните българи преди 9 септември 1944 г. Роден е в семейството на Мария (Минка) Лалева Трингова от Казанлък и Метю Христов Чехлар – заможен габровски занаятчия, дал на всичките си синове образование в Европа (Иван – текстилен инженер, загинал при гр. Щип в Междусъюзническата война, Димо – майор, завършил Военна академия във Виена, загинал при гр. Яребица като дружинен командир на 49-ти полк, Лалю – индустриалец, Христо – инженер, собственик на голяма памучнотекстилна фабрика в Габрово, и Георги – търговец, завършил висше образование в Мюнхен).

След Априловската гимназия Лалю Метев завършва четири висши образования – философия в Загребския университет, западноевропейска филология в Университета в Женева, славянска филология и право в Софийския университет. Участва в Балканската, Междусъюзническата и Първата световна война като офицер – кавалер на ордена „За храброст“.

Лалю Метев е сред най-влиятелните хора във финансовите среди в България и се ползва с доверието на всички институции. Занимава се предимно с външнотърговски операции. Той е главен акционер на банка „Съединение“, основен акционер в много други предприятия и е един от двамата главни директори на Първо българско акционерно дружество за цимент „Лев“ – Плевен (1941–1947), което е собственик на циментовата

⁹⁶⁷ АКРДОПБГДСРСБНА – Пл, ф. 3, оп. 1а, а.е. 155–156, справка за състоянието на агентурно-оперативната работа по линия „бивши капиталисти, монархофашистки управници и дейци на буржоазни партии“ за 1956 г. в Плевенски окръг.

⁹⁶⁸ АКРДОПБГДСРСБНА – Пл, ф. 1, оп. 1, а.е. 27, отчетни доклади за състоянието на агентурно-оперативната работа по линия „бивши капиталисти, монархофашистки управници и дейци на буржоазни партии“ за 1957 г. на отделение ДС при Градско управление на МВР – Плевен.

фабрика в Плевен, която до национализацията е най-големият производител на цимент на Балканския полуостров.

Известен е със своята благотворителност – помага с крупни дарения за построяването на Народно основно училище „Метьо Христов Чехлар“ в с. Хаджи цоневия мост (Габровска околия), за паметник – чешма в чест на падналите за родината през войните 1912–1918 г. в с. Биволаре (Плевенска околия), за паметника на Васил Априлов в Габрово и др.

На 9 септември 1944 г. Метев е арестуван в Банкя и откаран в Дирекцията на милицията, където е жестоко изтезаван. След поискан откуп от един милион лева е освободен лично от Лев Главинчев. Излиза жив труп, заболява от болестта на Паркинсон. Всички акции и цялото имущество на Лалю Метев са конфискувани, а той и семейството му са изселени⁹⁶⁹.

През 2018 г. Лалю Метев е удостоен със званието Почетен гражданин на Габрово за благотворителна дейност и безкористна подкрепа на обществененозначими каузи и за развитието на християнския облик на града.

20.1.2. Царските офицери

През 1952 г. в Троян и околията, които са в състава на Плевенски окръг, са заселени 643 души⁹⁷⁰, част от които са бивши военни. Единадесет от тях попадат под активното наблюдение и разработки на Държавна сигурност, като сина на генерал Ватев, о.з. полковник Владимир Иванов Ватев, за когото няма данни за вражеска дейност, но тъй като брат му, о.з. полковник, е осъден на 20 г. затвор за шпионска дейност, той става обект на активна разработка „Дерибей“ с агенти „Райна“ и „Ангелов“; о.з. полковник Киро Каравелов е обект на наблюдателно дело „Вълк“ и др.

В Тетевен 49 бивши царски офицери са включени във вражеския контингент; в Ловешка околия броят им е 117.

През 1953 г. в Плевенски окръг живеят общо 512 бивши царски офицери⁹⁷¹, а вражеският контингент сред тях наброява 192 души⁹⁷², от които 156 са на различни видове отчет в Държавна сигурност. През следващата

⁹⁶⁹ Блог на Лалю Метев. Извадка от „грижливо“ прочистеното досие на един голям благодетел на българщината – човека с истинско добро сърце. Източник: meteff.blog.bg.

⁹⁷⁰ АКРДОПБГДСРСБНА – Пл, ф. 3, оп. 1а, а.е. 112, т. 3, доклад за извършената агентурно-оперативна работа на о.р. Борис Петров Мичев от отделение III при отделение ДС по линия „царски офицери“ за 1953 г.

⁹⁷¹ Пак там, доклад за извършената агентурно-оперативна работа на о.р. Борис Петров Мичев от отделение III при отделение ДС по линия „царски офицери“ за 1953 г.

⁹⁷² АКРДОПБГДСРСБНА – Пл, ф. 3, оп. 1а, т. 2, л. 155–156, информация за наличието, състоянието, поведението и настроението на царските офицери в Луковитска околия.